עד כמה פרק רביעי בכורות כח.

ואידך. דמפיק מוכסרס יהיה לך וגו' ההוא ולאי כחזה ושוק דמודה מיסתעי אלא שני ימים נפקא ליה מיהיה לך דמסמע הויה לבר מזו: **שלא מצינו בכל התורה כולה.** שיתנו לכהן אלא מרבינא דהאי יג) יהיה לך נפקא: **ואידך.** דמפיק מיהיה לך שני ימים ולילה אחת בכור בעל מום שניתן לכהן מוכסרס יהיה לך נפקא לשון רבים משמע אחד תם ואחד בעל מום: **ואידך וכסרס.** לא משמע אלא תמימים והא דנקט לשון רבים לאכסורות דכולהו ישראל קאי: **ולאחר שנתן נמי שלשים יום.** אף על גב (כ) דמוס בתוך שנתו נולד טונא: **כל י"ב חדש.** עד שיהו לו שנים עשר חדש משנולד יד): **היכא דנולד בו מום לאחר שנתו.** דאמרי לקיימו שלשים יום משנולד המום דלאחר שנתו דתמני' ה"ק ואם לאחר שנתו נולד המום יקיימנו שלשים יום: **בזמן הזה.** שאין תם ראוי לכלום: **עד שלא נראה להראותו לחכם.** שלא נפל בו מום טו) אחר שנתו: **אינו רשאי לקיימו אפילו יום אחד.** וקס"ד מנולד בו מום בתוך שנתו קאי וקתני אבל מפני השבת אבידה לבעלים אמרו רשאי לקיימו אפילו יום אחד. ואם לא נולד בו מום בתוך שנתו קאי וקתני אבל מפני השבת אבידה לבעלים לקיימו אפילו שעה אחת אבל מפני השבת אבידה לבעלים אמרו רשאי לקיימו שלשים יום ועדיין תיבעי לי שלשים יום אחר שנתו או דלמא קודם שנתו ת"ש נולד לו מום בחמשה עשר יום בתוך שנתו משלימין לו חמשה עשר יום אחר שנתו ש"מ מסייע לרבי אלעזר דאמר רבי אלעזר נותנין לו שלשים יום משעה שנולד בו מום איבא דאמרי א"ר אלעזר מנין לבכור שנולד בו מום בתוך שנתו שנותנין לו שלשים יום אחר שנתו שנאמר לפני ה' אלהיך תאכלנו שנה בשנה אין הן ימים החשובין שנה הוי אומר אלו שלשים יום מיתיבי נולד לו מום בחמשה עשר יום בתוך שנתו משלימין לו חמשה עשר יום אחר שנתו השלמה אין מיהבא לא תיובתא דרבי אלעזר תיובתא: **מתני'** יא) השוחט (לא) את הבכור ומראה את מומו יב) ר' יהודה מתיר רבי מאיר אומר יהואיל ונשחט שלא ע"פ מומחה אסור יג) מי שאינו מומחה ורואה את הבכור ונשחט על פיו הרי זה יקבר יד) וישלם מביתו: **גמ'** טו) אמר רבה בר בר חנה בדוקין שבעין דכולי עלמא לא פליגי דאסור מפני שהן משתנין לא נחלקו אלא במומין שבגוף דרבי מאיר סבר גזרינן מומין שבגוף אטו דוקין שבעין ורבי יהודה סבר לא גזרינן מומין שבגוף אטו דוקין שבעין תניא נמי הכי השוחט את הבכור ומראה את יג) מומיו ר' יהודה אומר בדוקין שבעין אסור מפני שהן משתנין במומין שבגוף מותר מפני שאין משתנין רבי מאיר אומר אחד זה ואחד זה אסור מפני שהן משתנין מפני שהן משתנין סלקא דעתך מומין שבגוף מי משתנין אלא מפני המשתנין אמר רב נחמן בר יצחק מתני'

ואידך אי מהתם איכא למימר חזה ושוק של תודה טז) ואידך אמר קרא לך יהיה הוסיף לך הכתוב הויה אחרת בבכור ואידך יז) טז) הא מהתם איכא למימר האי יהיה לך א לימד על בכור בעל מום שנותנו לכהן יח) שלא מצינו לו בכל התורה כולה ואידך יט) אמר ובשרם אחד תם יט) ואחד בעל מום ואידך ובשרם דהני בכורות דכולהו ישראל קאמר: נולד לו מום בתוך שנתו רשאי לקיימו כל י"ב חדש כ): איבעיא להו היכי קאמר נולד לו כ) בתוך שנתו רשאי לקיימו כל י"ב חדש ולאחר שנתו נמי שלשים כא) או דלמא היכא דנולד בו מום בתוך שנתו רשאי לקיימו כל שנים עשר חדש ותו לא והיכא דנולד כב) לו אחר שנתו אינו רשאי לקיימו אלא שלשים כג) ת"ש דתניא כד) בבור בזמן הזה עד שלא נראה להראותו לחכם רשאי לקיימו שתים ושלש שנים ומשנראה להראותו לחכם נולד לו מום בתוך שנתו רשאי לקיימו כל שנים עשר חדש אחר שנתו אינו רשאי לקיימו אפילו יום אחד ואפילו שעה אחת אבל מפני השבת אבידה לבעלים אמרו רשאי לקיימו שלשים יום ועדיין תיבעי לי שלשים יום אחר שנתו או דלמא קודם שנתו ת"ש כה) נולד לו מום בחמשה עשר יום בתוך שנתו משלימין לו חמשה עשר יום אחר שנתו ש"מ מסייע לרבי אלעזר דאמר רבי אלעזר נותנין לו שלשים יום משעה שנולד בו מום איבא דאמרי א"ר אלעזר מנין לבכור שנולד בו מום בתוך שנתו שנותנין לו שלשים יום אחר שנתו שנאמר לפני ה' אלהיך תאכלנו שנה בשנה כו) איזו הן ימים החשובין שנה הוי אומר אלו שלשים יום מיתיבי נולד לו מום בחמשה עשר יום בתוך שנתו משלימין לו חמשה עשר יום אחר שנתו השלמה אין מיהבא לא תיובתא דרבי אלעזר תיובתא: **מתני'** כז) השוחט (לא) את הבכור ומראה את מומו כז) ר' יהודה מתיר רבי מאיר אומר יהואיל ונשחט שלא ע"פ מומחה אסור הואיל ונשחט שלא ע"פ מומחה ורואה את הבכור ונשחט על פיו הרי זה יקבר כח) וישלם מביתו: **גמ'** אמר רבה בר בר חנה בדוקין שבעין דכולי עלמא לא פליגי דאסור מפני שהן משתנין לא נחלקו אלא במומין שבגוף דרבי מאיר סבר גזרינן מומין שבגוף אטו דוקין שבעין ורבי יהודה סבר לא גזרינן מומין שבגוף אטו דוקין שבעין תניא נמי הכי השוחט את הבכור ומראה את כט) מומיו ר' יהודה אומר בדוקין שבעין אסור מפני שהן משתנין במומין שבגוף מותר מפני שאין משתנין רבי מאיר אומר אחד זה ואחד זה אסור מפני שהן משתנין מפני שהן משתנין סלקא דעתך מומין שבגוף מי משתנין אלא מפני המשתנין אמר רב נחמן בר יצחק מתני'

שלא מצינו לו בכל התורה כולה. פי' נקונטרס שיתנו לכהן אלא מרבינא יז) לפירושו יח) כן יכול לומר בכל דרשות ומפרש ר"י דהכי קאמר שלא מצינו לו בכל התורה כולה יט) שיתנו כ) טולה כיולא בזה דמעלת ואפס שהם לכהן כשקריבין למזבח אם הוממו שהמזבח מפסיד מלבן מפסיד גם יט) לכהן אבל בכור אפילו בעל מום דכהן הוא וכן כא) בכור אפילו בעל מום דכהן הוא (מנחות דף לא:) גבי נסכים לבכש האחד זה אחד עשר של מעשר שלא מצינו לו בכל התורה כולה שיהא טפל חמור מן העיקר כב) דהוה מלי למימר אחד עשר של מעשר יוכיח כדמסני אמותר מפסח וכן בשבת כפ' אמר ר' עקיבא (דף פג:) זה היסטו של זב שלא מצינו בכל התורה כולה דטומאה המסטת תטמא:

ואידך ובשרם דהני בבורות דכולהו ישראל קאמר. נסוף איזהו מקומן (זבחים דף נז.) מתני רבי ישמעאל מנבשרם להנך כב) (בכורות) קאמר משמע כג) רואה לומר דקאי אבכור שור וכבש ועז דכתיב בעיל מיניה ושיטיה אחריניא הוא וא"ת כד) והא תנא לא דרש מידי מובשרם לשון רבים ונקוגיא דהתם לעיל (שם דף נו:) דרש ר' יוסי הגלילי דמו לא נאמר אלא דמם אלכו לא נאמר אלא אלכם לימד על בכור ומעבר שטעונין ממן דמים ואמורין למזבח וי"ל דפלוגתא היא בר"פ בית שמאי בזבחים (דף נז.) ורבי ישמעאל נפקא ליה מדם זבחיך יספך: **עד שלא** נראה להראותו לחכם. פי' נקונטרס שלא נפל בו מום ויקשה מאי רשאי לקיימו שתים ושלש שנים על כרחין יקיימנו ולומק לפרש רשאי לשון חייב כי ההיא דערכין (דף כח:) כה) דמקדישין אותו הקדש עילוי כמה אדם רוצה ליתן בקרבן זה לעשותו עולה אע"פ שאינו בזבחים דף נז.) ורבי ישמעאל נפקא ליה מדם זבחיך יספך: **עד שלא** נראה להראותו לחכם. פי' נקונטרס שלא נפל בו מום ויקשה מאי רשאי לקיימו שתים ושלש שנים על כרחין יקיימנו ולומק לפרש רשאי לשון חייב כי ההיא דערכין (דף כח:) כה) דמקדישין אותו הקדש עילוי כמה אדם רוצה ליתן בקרבן זה לעשותו עולה אע"פ שאינו חייב והוה מצינו לפרש דנקט רשאי לקיימו כלומר ואין זקוק לכונסו לביפה אע"ג דשאר קדשים שהקדיש והחרים בזמן הזה אמרינן בפ"ק דע"ז (דף יג.) בהמה תעקר דטועל דלת בפניה והיא מתה מאיליה אבל היה משמע דאם היה רוצה לכונסו לביפה כונסו ומעשים בכל יום שאומרים אומס עד שיפול בהם מום ונראה לפרש עד שלא נראה להראותו לחכם שלא נזדמן לו חכם אחר שנפל בו מום שאין זקוק להוליכו כג) במקום רחוק למקום שהחכם שם: **מפני** השבת אבידה לבעלים. פי' נקונטרס דהיינו כהן דזימנין דלא משכח כהן למיתבא ליה ואם שמעטו מיד יקרא לפיכך רשאי לקיימו שלשים יום אחר שנתו ואומר רבי דמיירי ביד כהן וא"ל עכשיו לנשר ונתנו לו חכמים זמן ל' יום אבל ישראל לעולם מממתין עד שימצא כהן: **רבי** מאיר סבר גזרינן מומין שבגוף בו'. ואומר רבי דלע"ג דאמרינן בריש אף על פי (כתובות דף נ.) דהלכה כרבי מאיר בגזירותיו הך דהכא קרי ליה בסמוך קנפא דקא קנים ר' מאיר ובשאלתות דרב אחאי פירש דהלכה כמותו דוקא בגזירותיו ולא כד) בקנפא ופסקו דאין הלכה כמותו בהיא דמעוברת תכרו ומינקת תכרו דקאמר רבי מאיר יוליא ולא יחזיר עולמית כה) מ) וקוגיא דשמעתין בריש המולך (יומא דף נז.) דלא כר' מאיר וכן קוגיא דשמעתין כרבי יהודה כו) דלרבי מאיר קנסינן בכולהו מפני המשתנין ובסמוך דקאמר לימא תנן סתמא כרבי מאיר הא משני דלמא בדוקין שבעין ודבריו הכל וכן הוא אמת ומתוך כך פוסק רבי דלא כרבי מאיר דקנים בשטר שם בו רבית דאין גובה לא את הקרן ולא את הרבית (ב"מ דף עב.) מ):

רביע

מסורת הש"ס

א) ל"ל: א, ב) [שבת פג: וש"נ], ג) [ביצה כו., ד) לקמן לו., ה) [ביצה כו. ס"ש], ו) [ומלפ"ל], ז) ל"ל לא כן מין ל"ק, ח) נ"ל לכהן וגיסקא ל"ק ובכל התורה כולה נמיא נמא שיתנו כולה לכהן דמעלת כו', ט) [נוע' תוס' זבחים לו: ד"ה אלא], י) עי' רש"ש, כ) ל"ק, יא) ל"ל דמתרגין לאומ הקדש כמה תדש כו' ל"ק ומ"ש, יב) [ל"ל כו"ל דמתרגין לאומ הקדש כמה תדש כו' ל"ק ומ"ש], יג) [ומ"ש תוס' יומות לג. ד"ה מי וכ"ק ל: ד"ה וחכמים וכ"מ עב. ד"ה קונסין וכ"כ לד: ד"ה וחכ"ל וזבחים קד. ד"ה אמר ר"מ].

הגהות הב"ח

(א) בשבעה המתנו הכבור כל"ל ומיבת את נמחק: (ב) רש"י ד"ה ולאחר שנתו וכו' אע"ג דנולד המום בתוך שנתו טוכת: (ג) ד"ה עד אלא נראה וכו' כי מום הס"ל ואח"כ מ"ש לאחר שנתו אינו רשאי לקיימו אפילו יום אחד אבל מפני השבת אבדה וכו' וקס"ד אנולד: (ד) ד"ה ועדיין וכו' דהכי קאמר נולד לו מום לאחר:

לעזי רש"י

טייל"א. קרום על העין שמעצמם את הראייה.

מוסף רש"י

השוחט את הבכור. קודם שהחיה אסור ואחר כך הרגה את מומו לחכם (ביצה כז.).

שיטה מקובצת

א) תודה מה תודה ליום ולילה אף בבור ליום ולילה: ב) על תיבות הא מהתם איכא למימר נרשם קו למעלה להוראה כי לפ"ד ראוי למתקו: ג) תיבת אמר נמחק: ד) ואחר בעל מום עי' בתוס' לקמן (דף לג ע"ב): ה) חדש כו': ו) לו מום בתוך: ז) שלשים יום או: ח) דנולד בו מום אחר שנתו: ט) שלשים יום (אי): י) בשנה איזהו אלו הן: יא) יקבר עיין בתוס' (דף לג ע"ב): יב) את מומו ר' יהודה: יג) דהא לך יהיה נמחק: יד) משנולד המום הס"ד: טו) אי שלשה חדשים: טז) שמשהגין גזרינן למומין: יז) מרבינא דלמירוש יכול לומר כן בכל: יח) תיבות שיתנו בולה נמחק: יט) גם הבהן אבל: כ) העיקר פי' דמעשר עצמו אין שנין נסכים והא דלא עשר שנין נסכים והא דלא פריך מינה כדיש איזהו מקומן גבי הא דקאמר לא מצינו טפל חמור מן העיקר דהוה מצי לשנויי אחר עשר של מעשר שלמים הוא כדמשני אמותר הפסח וכן: כא) משמע שרגיה לומר: כב) וא"ת דהאי הנא תיבת הא נמחק: כג) לפקום רחוק מקום שהחכם שם: כד) ולא בקנסותיו: כה) עולמית דסניא דשמעתין:

עין משפט נר מצוה

יג א מיי' פ"ז מהל' בכורות הלכה ב:
יד ב מיי' פ"ל מהלכות בכורות הל' יח סמג עשין קמה טוש"ע י"ד סימן סו סעיף ט:
טו ג מיי' שם הלכה ט טוש"ע שם סעי' ח:
טז ד מיי' פ"ג מהלכות בכורות הל' ד סמג עשין ריח טוש"ע י"ד סי' סו סעיף ח:
יז ה מיי' שם הלכה ו וסמג שם טוש"ע שם סעיף ג:

תורה אור השלם

ו. לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ תֹאכְלֶנּוּ שָׁנָה כְּשָׁנָה בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ אַתָּה וּבֵיתֶךָ:
דברים טו כ

רבינו גרשום

זו ויום משנה וו היינו ב' ימים מיכן שנאכל לשני ימים: איכא למימר בחזה ושוק של תודה. והיינו נמי שלמים ואינו נאכל אלא ליום ולילה: ורב. דוד כתיב בסיפיה דקרא לך יהיה הוסיף לך הכתוב הויה אחרת בבכור. כלומר יום אחד יותר מתורה: שלא מצינו בכל התורה בבכור בעל מום לכהן אלא מהכא: ובשרם. דהני בכורות קאמר ל) אך בבור כשב או בבור עז דגר מתמימים ולא מבעלי מומין: עד שלא נראה להראותו לחכם. כלומר קודם שיפול בו מום רשאי לקיימו ב' או ג' שנים אם אין שם כהן: ומשנראה להראותו. כלומר כשנפל בו מום אבל מפני השב אבדה לבעלים אמרו רשאי לקיימו ל' יום דבין כך ובין כך שמא יבא כהן אשם ישתטנו קודם שמא יפריח קודם שיבא כהן: ועדיין תבעי לך ל' יום. דנולד לו מום בתוך שנתו או לאחר שנתו דהא היכא דנולד לו לאחר שנתו יכול לקיימו עוד ל' אבל אם נולד לו מום קודם אם יוכל לקיימו כל שנתו ושוב ל' משלימין לו חמשה עשר יום אחר שנתו אלמא דנותנין לו ל' אחר שנתו כשנפל בו מום בתוך שנתו: אבל אם נולד בו מום לאחר שנתו נותנין לו ל' אחר שנתו. ואם נולד בו מום בתחלת שנתו נותנין לו כל שנתו ולא יותר: משעה שנולד בו מום. אם נולד בו מום בסוף שנתו: השלמה אין מיהבא לא. כלומר דלא יהביגן ליה לאחר שנתו כלום: השוחט את הבכור ומראה את מומו. (למימרא) [כלומר] לאחר ששחטו: ר' יהודה מתיר. הואיל ומראה לחכם: ר' מאיר אומר הואיל ונשחט שלא על פי מומחה. כלומר הואיל ולא הראהו קודם שחיטה אע"פ שמראה לו לאחר שחיטה והוי מום קבוע אפילו הכי קנים רבי מאיר דאסור: בדוקין שבעין. אם מראה אותם לאחר שחיטה דברי הכל אסור. מפני שהן משתנין לאחר מיתה: אלא אימא מפני המשתנין. דוקין שבעין דקנים מומין שבגוף דלא מישהני אטו

ל) גי' רבינו כאן כמי בזבחים דף נז. יכבדם דהני בכורות קאמר ועי' תוס' כאן ד"ה ואידך.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com